

melyekből bütyökdiszes kerámiatöredékek kerültek elő. A próbafeltárás jellegéből adódóan az árokreszletek és gödrök nagyobb összefüggéseit nem láthatjuk világosan.

Munkatársak: Pópity Richárd, Gera Róbert technikusok.

BENEDEK ANDRÁS

262. Kőszeg, belváros (KÖH 69525)

(Vas megye) Kk, Kú

2010. október 27. és december 16. között Kőszeg történelmi belvárosában a villanykábel-fektetés földmunkáinak régészeti megfigyelését végeztük. A munka a Diák közben, a Jurisics vár környékén és a Chernel utcában indult meg. A meglévő nyomvonalon nyitott árkok kevert földjéből szórványosan késő középkori kerámiatöredékek kerültek elő.

A Chernel utcában, a beruházás által megbolygatott rétegek alatt fut a most is felszínre került kora újkori csatorna, ezt a Rájnis és a Chernel utca találkozásánál is megfigyeltük. Az utcában az árkok mellett kidobott földből zöld ólomházas, figurális kályhacsempe-töredéket gyűjtöttünk.

A Szent Imre és Szent Jakab templom közötti szakaszon, a Szent Jakab szentélyétől K-re kis mélységben egy vegyes falazatú falsarkot találtunk, melynek külső részét bevakolták. Ez arra utal, hogy a kis építmény hajdan a föld fölé emelkedett és talán egy kora újkori sírkő talapzata lehetett. A két templom között mindkét oldalon sikerült elkerülni és megóvni a meglévő középkori temetőfalat úgy, hogy a már korábban bolygatott részein ment át a nyomvonal. A város középkori temetőjében az árokban kifordított embercsontok utaltak a többszöri bolygatásra, háborítatlan sírokat nem ért a beruházás.

A Szent Jakab templom előtt a Rájnis utcában, az út K-i oldalán futó járda mellett sikerült É-D irányban több méterrel keresztül tovább követnünk a középkori temetőfalat. Legutolsó dokumentált szakasza a Chernel utca torkolatával szemben, a Szent Jakab templom Ny-i kapuja előtti kerítéstől Ny-i irányban 1 m-re az útburkolat szélében található. A temetőn belülről a kidobott földből ép késő középkori bronz fátyoltút és késő középkori kerámiatöredékeket gyűjtöttünk.

A Szent Imre templom sekrestyéjébe K-ről csatlakozó, az ásatás alkalmával szándékosan elkerült vilamosvezeték is feltártuk. Ettől É-ra az ásatás során egy sem a templomokhoz, sem a temetőfalhoz nem tartozó, É-D irányú falszakaszt találtunk. Most kiderült, hogy D-i irányban ez a falszakasz a vezetékek alatt is folytatódik. Kérésünkre az új vezeték is a meglévő fal tetejére került.

A Schneller utcai parkolótól Ny-ra, a Bem utca torkolatától É-ra lévő parkoló falával párhuzamosan, attól kb. 1 m-re ÉNy-DK irányban futó falszakaszt dokumentáltunk. Ez jelezheti a parkoló helyén lévő középkori épületek külső homlokzatának vonalát.

A Schneller utcán tovább haladva a Lombai-torony rekonstrukciója (Schneller u. 13.) előtt egy kisebb, É-D irányú, épülethez nem köthető, vegyes anyagú falszakaszt találtunk. A bástyarekonstrukciótól É-ra, a Schneller u. 15. előtt egy csatári kőből és téglából épített, É-D irányú, enyhén ívelt vonalvezetésű, épülethez nem köthető kisebb falszakaszt dokumentáltunk. A falak meglévő szintjénél mélyebben fekvő rétegeket a beruházás nem érintett.

Munkatársak: Kőszegi Ádám, Horváth András, Horváth Dorina és Vámos Péter régésztechnikusok, Isztin Gyula régésztechnikus-geodéta.

PAP ILDIKÓ KATALIN

263. Kőszeg, Jurisics tér (KÖH 69525)

(Vas megye) Kk, Kú

A város történelmi főterén 2010. március 22. és május 5. között folytattuk a térrehabilitáció közműépítési munkálataihoz kapcsolódó feltárásokat. Idén nyolc helyen nyitottunk kisebb-nagyobb méretű szondát. A tér D-i részén, a Mária-oszlop és a Jurisics tér 5. között, a Jurisics tér 13. homlokzata előtt, ill. a tér Ny-i oldalán, a Jurisics tér 8. sz. telek előtt végeztünk kutatást. A Szent Jakab és Szent Imre-templom között, a Kincs Apát köz Ny-i végének D-i részén a belvárosi temető sírjai kerültek a felszínre. A Kincs Apát köz K-i végében további sírokat bontottunk ki, ill. hitelesítettük Bakay Kornél 1982-es ásatásának helyszínét. A Jurisics tér 11–13. találkozásánál nyitott szelvényben nagy mennyiségű késő középkori és kora újkori kályhacsempét találtunk.

A Szent Jakab templom mai Ny-i bejárata mellett, ill. D-i bejázatánál kisebb kutatószondákat nyitottunk. A templom alapfala mindkét megkutatott helyszínen korábbi – melléklet nélküli – sírokat vágott, így bizonyossá vált, hogy a Szent Jakab templom építésének idején a téren már használatban volt a belvárosi temető. Nagy felületen rögzítettük a temetőt határoló fal nyomvonalát. A temetőfal több periódusát sikerült elkülöníteni, és az ezeken nyitott, ill. hozzájuk épített különböző korú bejáratok nyílásait és alapfalait is megtaláltuk. A temető területén több mint hatvan vázat, vázreszletet dokumentáltunk. A temetőfalon kívül, a Kincs Apát köztől Ny-ra, a hajdani utca kora újkori, kikövezett járósíntjét is megtaláltuk.

A hajdani terepviszonyokról annyi már most biztosan megállapítható, hogy a középkorban a 2009-ben részben feltárt Szent Katalin és a Szent Jakab-templomot egy-egy dombra építették. A két templom közötti területet feltöltötték, és itt létesült a belvárosi temető, melynek impozáns leletei származnak a 14–16. századból. A Szent Katalin templom dombja eredetileg a mai terepviszonyokkal ellentétesen, K-ről Ny-i irányba lejtett. Egy másik kiemelkedésre, a város hajdani gerincét alkotó É-D irányú – ma a tér Ny-i oldalán futó – út Ny-i oldalára épült ház (ma Jurisics tér 10.) szintén egy

kiemelkedésen található, hasonlóan az önkormányzat épületének otthont adó Jurisics tér 8. sz. házhoz. Vele szemben, a K-i házsor épületeinek (Jurisics tér 5.) szintje csak kis mértékben változott az évszázadok során.

Az előkerült gazdag leletanyag nagy része viseleti tárgy vagy sírmelléklet. A város alapításának évszázadából nem találtunk temetkezéseket, a 14–15. századból azonban rozettás párta és viseleti tárgyak maradványai származnak. A szerencsés talajösszetétel következtében textil és bőr viseleti elemek is megmaradtak. A 14–16. századi rétegből ezüstsálakkal hímzett felsőruhát, nevezetesen maradványait, több pártát, fémszálas szegélyllyel ellátott mentét és paszományos viseletek darabjait mentette meg Edőcs Judit restaurátor. Az előkerült leletanyagban szép számmal vannak párizsi kapcsok, fátöltők, övcsatok, gyűrűk és egyéb viseleti tárgyak. Számos koporsót, koporsószerkezetet, ill. ezekhez tartozó szegeket és famaradványokat is dokumentáltunk.

Munkatársak: Mentényi Klára művészettörténész, Kőszegi Ádám, Vágusz Milán és Kolonits László régésztechnikusok, Isztin Gyula régésztechnikus-geodéta és Edőcs Judit restaurátor.

B. BENKHARD LILLA – PAP ILDIKÓ KATALIN

264. Kőszeg, Jurisics-vár (KÖH 41753)

(Vas megye) Kk, Kú

2010. március 16–26. között folytattuk az előző évben megkezdett alapfeltárásokat, négy területen összesen 6 szondával, 22 m²-en.

A vár ÉNy-i sarkánál, a falszoros területén két helyen tártuk fel az alapozást. Az épületsarkon, a 13. századi ÉNy-i toronyhoz illeszkedő 6/1 sz. szondában a tervezett beépítéssel érintett mélységig az alapozás alját nem értük el. A támpillér sarkánál kijelölt szondával megtaláltuk az alapozás alját.

A várfalon kívül, ugyanezen kialakítandó helyiségcsoporttal határos feltárási helyen az alapozás mélységét a beépítéssel érintett mélységig nem értük el, itt a talajvíz szintjéig, a várakok újkori mélységéig végeztük a feltárást.

Az elővár területén a turistaszálló ÉK-i sarkán kijelölt szondával az épület eredeti alapozását nem tudtuk megfigyelni, itt modern beton alapmegerősítés támasztja az alapfalat. Az épület ÉNy-i sarkán megfigyelhettük az alapozást és annak alapozási síkját. E szint alatt korábbi alapfalak találhatóak, melyeket vastag feltöltés takar.

Az elővárat határoló D-i, várakok felőli támpalnál kijelölt szondákkal elértük az alapozás mélységét, a veszélyes állapotú támpfal gyenge alapozásának mélységét megfigyelhettük, az újkori feltöltési réteg és a fal építési kora is az újkorra tehető.

A feltárási rétegmegfigyelései és szintadatai fontos új információt szolgáltattak a vár építéstörténetének megismeréséhez. A falszoros ÉNy-i részén a 13. századi saroktorony építését megelőző, középkori régészeti ré-

tegeket figyelhettünk meg. A falszoros É-i szakaszának elbontása a török ostrommal hozható összefüggésbe, de körülményei közelebbről nem ismertek és régészeti kutatás sem folyt itt. A belső várfalat támasztó nagy támpillérek eredete ezzel a változással függ össze. Az egyik támpillérnél megtalált, várakokra utaló felszín egyelőre nem tudjuk közelebbről datálni, de feltehető, hogy már a falszoros bontása után keletkezett. A vastag feltöltésbe egy cölöpsort helyeztek el, mely a külső várfalat ezen a szakaszon helyettesítő, kettős cölöpsorból álló, földdel kitöltött erődítéshely részét lehetett. A védmű megszüntetésével rétegmegfigyeléseink szerint összefügg a nagy támpillér építése, mely az 1532-es ostromban megsérült É-i palotaszárny helyén létrehozott ágyúteraszt támasztotta meg.

A külső várfal álló szakaszának végénél megtalálhattuk az egykori várakok alját, a feltöltésből datálható leletanyag is került elő, mely az újkoron belüli keletkezést pontosíthatja. A falhoz épített utólagos támpillér és a falazatba befoglalt, negatívként megőrződött ferde támaszgerenda nyoma a fallal kapcsolatos, ekkor jelentkező statikai problémák jelei, melyek a várakok későbbi feltöltését is sürgetőbbé teheték.

Az elővárban két korábbi épületrész falmaradványait találtuk meg. A D-i oldalon álló turistaszálló, egykori istálló helyén vastag kőfalú korábbi épület állt, melyet rétegmegfigyelésekben itt nem volt módunk keletkezni. A vár felőli árok mentén a mai épület alapozása alatt a várakokkal párhuzamos kőfal talán a várakok korábbi ellenfala volt.

Konzulens: B. Benkhart Lilla régész.

Munkatársak: Radics András, Wolf Ernő régésztechnikusok, Laczi Orsolya, László Emese, Nagy László, Nagy Szabolcs, Pető Zsuzsa, Schneider Ágnes régészhallgatók.

RÁCZ MIKLÓS

265. Kőszeg-Kőszegfalva, Kőszegfalvi-rétek (KÖH 68997)

(Vas megye) Rő

2010. augusztus 12-én a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal a lukácsházi árvíztározó építési munkájához kapcsolódóan engedély nélküli földmunka tárgyában helyszíni szemlét tartott. Megállapították, hogy korábban nem engedélyezett területen hordták el a humuszt és kb. 1,6 m mélységben kitermelték a földet, amivel a régészeti lelőhelyet megrongálták. A Vas Megyei Múzeumok Igazgatósága a leletmentést szeptember 14–23. között végezte el.

Az elmarkolt rész metszetében nagy vörös folt és téglából épített falak maradványa jelentkezett. A metszetben látható két falszerű képződményhez további új téglák kapcsolódtak K felé. A leletmentés keretében a téglágető kemence 3 m hosszú szakaszát tártuk fel két fázisban. Elsőként az É-i oldalon előkerült a boltív megmaradt szakasza, de sajnos a felmenő szerkezet helyén csak átégett vörös omladék feküdt. A második